

ÖZEL EĞİTİM OKULARINDA İŞ VE MESLEK DANIŞMANLIĞI

ÖZEL EĞİTİM OKULARINDA İŞ VE MESLEK DANIŞMANLIĞI

2018
ANKARA

Günümüz çalışma hayatında bir bireyin toplumsal hayatta yer alabilmesinin en önemli adımlarından biri istihdamda yer alması ve bunu kalıcı hâle getirmesidir. Özel politika gerektiren grupların başında gelen engelli vatandaşlarımızın toplumsal entegrasyonlarına yardımcı olmak, çalışma hayatına katarak sosyalleşmelerini ve üretim sürecine katkı sunmalarını kolaylaştırmak ve engelli istihdamını kalıcı bir şekilde artırmak temel hedeflerimiz arasındadır.

İŞKUR tarafından yürütülmekte olan aktif iş gücü piyasası programlarının çatisını oluşturan iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinin öncelikli hedef kitlesi içerisinde, istihdam bakımından özel politika gerektiren gruplar (engelliler, kadınlar, gençler, eski hükümlüler, uzun süreli işsizler vb.) yer almaktadır. İş ve Meslek Danışmanları tarafından tüm Türkiye’de sunulan bu hizmet, İŞKUR’a kayıtlı iş arayanlar, öğrenciler ve işverenlere yönelik olarak sistemli olarak yürütülmektedir.

Kurum olarak engelli bireylerimize temelde iş ve meslek danışmanlığı hizmeti sunarak, istihdam odaklı işe/mesleğe ve tespit edilecek ihtiyaçlar doğrultusunda aktif işgücü piyasası programlarına yönlendirilmesine yönelik çalışmalar yaparak beşerî sermayenin etkin kullanımını sağlamaya katkı sunmak arzusundayız.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile yaptığımız bu güzel ve anlamlı iş birliği ile Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezlerinde eğitim gören öğrencilerimize de bu hizmeti büyük bir özveri ve şevk ile sunacağımızı düşünmekteyiz. Bu rehber ile başlangıcını yapacağımız bu çalışmaların devamını diler, teşekkürlerimizi sunarız.

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin sosyal yaşamın her alanında var olmaları, eğitim öğretim hizmetleri başta olmak üzere her türlü imkândan en üst düzeyde yararlanmaları en tabii haklarıdır.

Birleşmiş Milletler Engelli Bireylerin Hakları Beyannamesi'nde özel gereksinimi olan bireylerin “saygı görme, değer verilme, özgüvenlerinin artırılmasına katkı sağlama, öğrenim görme ve çalışma hayatına katılma” gibi birtakım haklara sahip oldukları vurgulanmıştır.

Tüm dünya ülkelerinin olduğu gibi bizim de en önemli sermayemiz insan gücüdür. Bu nedenle her ferdi, yeterlilikleri ve yetenekleri ölçüsünde geliştirmeli; üreten, iş gücüne katkı sağlayan, gelişen ve geliştiren bireyler olmaları için desteklemeliyiz.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Türkiye genelinde bulunan **1.639** okul ve kurumumuz ile görme, işitme, ortopedik engeli bulunan, zihinsel yetersizliği veya otizmi olan öğrencilere eğitim öğretim hizmeti sunmakta; görsel sanatlar, müzik ve genel zihinsel yetenek alanlarında yaşatlarından farklılık gösteren özel yetenekli öğrencilerin bu yeteneklerini en üst düzeyde geliştirmeleri için bilim ve sanat merkezlerinde proje ve etkinlik tabanlı eğitim öğretim ortamları oluşturmakta; rehberlik ve araştırma merkezleri aracılığıyla ise tüm öğretmen, öğrenci ve velilere akademik, kişisel ve mesleki rehberlik hizmetleri ile destek sağlamaktadır.

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylere iş ve meslek kazandırmak amacıyla yürüttüğümüz bu çalışmalarda bizimle aynı amacı güderek yanımızda olduğunuz için teşekkür eder, şükranlarımızı sunarız.

İŞ BİRLİĞİMİZ

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin mesleki gelişim süreçlerini güçlendirmek, mezuniyet sonrası istihdam imkânlarını artırmak, onlara iş ve mesleğe yönelik beceriler kazandırmak amacıyla Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile İŞKUR arasında **5 Mayıs 2017** tarihinde “**Özel Eğitim İhtiyacı Olan Öğrencileri Mezuniyet Sonrası İstihdam İmkânlarını Artırmaya Yönelik İş Birliği Protokolü**” imzalanmıştır.

Protokol sonrasında özel eğitim mesleki eğitim merkezlerinin bulunduğu illerde çalışan iş ve meslek danışmalarına özel eğitim ve rehberlik hizmetleri konularında bilgilendirme çalışmaları yapılmıştır.

İzmir, Antalya, Bursa, Kocaeli ve Konya illerinde gerçekleştirilen pilot uygulamaların ardından projenin 2019 yılı başında Türkiye genelinde uygulanması planlanmıştır.

AMACIMIZ

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Türkiye İş Kurumu olarak amacımız; Özel Eğitim Meslek Okullarında eğitim gören veya bu okullarda eğitim görmüş bireyleri aktif iş gücü piyasası programlarına yönlendirmek için;

- Eğitim faaliyetleri düzenlemek,
- İş ve meslek danışmanlığı hizmeti sunarak onlar için en uygun istihdam alanlarını belirlemek,
- 11 ve 12. sınıflarda eğitim gören öğrencilerin işletmelerde yapacakları beceri eğitimlerini işbaşı eğitim programı kapsamında yapmalarını sağlayacak çalışmalar yürütmek,
- İş dünyasını özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin iş gücü arzı ile ilgili bilgilendirerek engelli bireylerin istihdamını artırmaya yönelik faaliyetler yürütmektir.

ÖZEL EĞİTİM İHTİYACI OLAN ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİ

Ülkemizde özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim öğretim hizmetleri Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yürütülmektedir.

Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama sonrasında özel eğitim ihtiyacı olduğu belirlenen bireyler; Genel Müdürlüğümüz tarafından yaşlarına, yeterliliklerine ve yeteneklerine uygun eğitim hizmetlerine yönlendirilirler.

Bu bireyler, her tür ve kademede normal gelişim gösteren akranları ile aynı sınıflarda ya da özel eğitim sınıflarında kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi alabildikleri gibi eğitimlerini Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından açılan yatılı veya gündüzlü özel eğitim kurumlarında da sürdürebilirler.

Özel eğitim anaokulları, ilk ve ortaokulları, özel eğitim uygulama okulları, özel eğitim meslek liseleri, özel eğitim meslek okulları ile bilim ve sanat merkezleri özel eğitim ihtiyacı bireylere eğitim öğretim hizmeti sunmak amacıyla açılan kurumlardır. Bu kurumlarda akademik bilgi ve becerilerin yanı sıra mesleki eğitim uygulamalarına da yer verilmektedir.

Bunun yanı sıra zorunlu eğitim çağında olan ve sağlık problemleri nedeniyle doğrudan eğitim kurumlarından yararlanamayacak durumdaki özel eğitim ihtiyacı olan bireylere Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından evde ya da hastanede eğitim hizmetleri de sunulmaktadır.

ÖZEL EĞİTİM MESLEK OKULU

Özel eğitim meslek okulları; öğrencilerin temel yaşam becerilerini geliştirmek, topluma uyumlarını sağlamak, onlara iş ve mesleğe yönelik bilgi ve beceriler kazandırmak amacıyla eğitim veren kurumlardır.

Ülkemizde **147** özel eğitim meslek okulu bulunmaktadır. Bu okullarda toplam **12.506** öğrenci eğitim görmekte, **2.219** öğretmen görev yapmaktadır.

Öğrenim süresinin dört yıl olduğu okullarda programın birinci sınıfında bireylere akademik bilgi ve beceriler ile uygulamalı iş eğitimi yoluyla atölyelerde gerekli olan temel bilgi ve beceriler kazandırılır. İkinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda ise akademik bilgi ve becerilerin kazandırıldığı dersler ile uygulamalı atölye derslerine yer verilir.

Bu okullarda meslek dersleri; çevrenin sosyal, kültürel, ekonomik özellikleri ve şartları ile istihdam imkânları dikkate alınarak belirlenir. İş yerine yerleştirilen bireyler kültür ve meslek derslerini haftada bir gün okulda, uygulamalı beceri eğitimini ise dört gün iş yerlerinde alırlar.

Özel eğitim meslek okullarında 18 farklı alanda eğitim verilmektedir: Bu alanlar;

- ✓ El Sanatları Teknolojisi
- ✓ Gıda Teknolojisi
- ✓ Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri
- ✓ İnşaat Teknolojisi
- ✓ Kimya Teknolojisi
- ✓ Konaklama ve Seyahat Hizmetleri
- ✓ Matbaa Teknolojisi
- ✓ Metal Teknolojisi
- ✓ Mobilya ve İç Mekân Tasarımı

- ✓ Motorlu Araçlar Teknolojisi
- ✓ Seramik ve Cam Teknolojisi
- ✓ Tarım Teknolojisi
- ✓ Tekstil Teknolojisi
- ✓ Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme
- ✓ Yiyecek ve İçecek Hizmetleri
- ✓ Bilişim Teknolojileri
- ✓ Büro Yönetimi
- ✓ Giyim Üretim Teknolojisi

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNÜN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

• İŞKUR'a bağlı olarak görev yapan iş ve meslek danışmanlarına özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitimi ve özel eğitim kurumları hakkında bilgilendirme çalışmaları yapmak, eğitim programlarını hazırlamak ve eğitici desteği sağlamak.

• Protokol kapsamında öğretmenlere ve ailelere yönelik yapılacak tüm faaliyetler için gerekli izin ve olurları almak.

• Mezun İzleme Sistemi oluşturulabilmesi için öğrencilerin eğitim bilgilerinin web servis aracılığıyla İŞKUR'a aktarımını sağlamak.

• Öğrencilerin ilgi yetenek ve becerilerinin tespiti için çalışmalar yürütmek ve bu çalışmalardan elde edilen bilgileri öğrenci portfolyosuna yerleştirmek.

• Bireyin kendini ve meslekleri tanıması; yetenek, ilgi, ihtiyaç, değer ve kişilik özellikleri doğrultusunda mesleğe yönelik seçimler yapması; mesleğe hazırlanması, başlaması, mesleğini sürdürmesi ve hayat boyu öğrenme sürecinde kendini geliştirmesi için birey ve ailesine yönelik hizmet sunmak.

TÜRKİYE İŞ KURUMUNUN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

- Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri aracılığıyla Özel Eğitim Meslek Okullarında eğitim gören öğrenci ve ailelerine meslek tanıtımları, mesleki yönlendirme süreci ve iş arama becerileri konularında seminerler düzenlemek.
- Özel eğitim meslek okullarındaki yönetici, öğretmen ve velilere; engelli bireyleri işe yönlendirme, işe yerleştirme faaliyetleri ve süreçleri hakkında bilgilendirme çalışmaları yapmak, bunun için seminerler düzenlemek ve eğitim materyalleri oluşturmak.
- Özel eğitim meslek okullarında eğitim gören öğrencileri, yeteneklerine ve yeterliliklerine uygun şekilde iş yerlerine yönlendirmek.
- Zorunlu eğitimini tamamlayan veya zorunlu eğitim çağındaki özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için iş ve mesleğe yönelik beceriler kazandırmak amacıyla okullar ile iş birliği yapmak.
- 11 ve 12. sınıfta eğitim gören öğrencilerin işletmelerde yapacakları iş-yeri beceri eğitimlerini “İşbaşı Eğitim Programı” kapsamında yapmalarını sağlamak, beceri eğitimleri görmeleri için iş dünyası ile özel bir destek süreci oluşturmak.
- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün desteğiyle iş-yeri sahiplerine ve çalışanlarına özel eğitim, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin özellikleri ve özel eğitim okul/kurumları hakkında bilgilendirici seminerler düzenlemek.

REHBERLİK ÖĞRETMENİNİN GÖREVLERİ

- Öğrencilerin ilgi yetenek ve becerilerinin tespiti için çalışmalar yürütmek ve bu çalışmalardan elde edilen bilgileri ve mesleki eğitimlerine devam ettikleri/tamamladıkları alan/dal bilgilerini öğrenci portfolyosuna yerleştirmek.
- Bireyin kendini ve meslekleri tanıması; yetenek, ilgi, ihtiyaç, değer ve kişilik özellikleri doğrultusunda mesleğe yönelik seçimler yapması; mesleğe hazırlanması, başlaması, mesleğini sürdürmesi ve hayat boyu öğrenme sürecinde kendini geliştirmesi için birey ve ailesine yönelik hizmet sunmak.
- Öğrencinin staj ve işe yerleştirilmesi için gerekli evrakların bulunduğu öğrenci dosyasını iş ve meslek danışmanları ile paylaşmak.
- Öğrencilerin alan/dal seçimleri ve staj/iş durumları ile ilgili veli görüşmeleri yapmak.
- Öğrencilerin okudukları alan dal ile ilgili staja yerleştirme işlemleri ve staj uygulamalarında alan öğretmenleri ile beraber iş ve meslek danışmanları ile iş birliği yapmak.
- Mezun öğrencilerin çalıştıkları iş yerlerine iş ve meslek danışmanları ile birlikte ziyaretler düzenlemek.
- Özel eğitim mesleki eğitim merkezlerinde okutulan alan/dallara yönelik üretim yapmakta olan işletmelere öğrenci ziyaretlerinin yapılmasında iş ve meslek danışmanları ile iş birliği yapmak.
- Öğrencilerin iş başvurusu/işe yerleştirilmeleri konularında iş ve meslek danışmanları ile iş birliği yapmak.

İŞ VE MESLEK DANIŞMANININ GÖREVLERİ

• Okullarda çalışmalara başlamadan önce rehberlik öğretmenleri ve alan öğretmenleri ile iş birliği halinde öğrencilere sunulacak danışmanlık hizmeti hakkında bir yol haritası çıkartmak.

• Öğrencilerin ilgi yetenek ve becerilerinin tespiti için rehberlik öğretmenleri ile iş birliği halinde çalışmalar yürütmek ve bu çalışmalardan elde edilen bilgileri portföylerine eklemek.

• Bireyin kendini ve meslekleri tanıması; yetenek, ilgi, ihtiyaç, değer ve kişilik özellikleri doğrultusunda mesleğe yönelik seçimler yapması; mesleğe hazırlanması, başlaması, mesleğini sürdürmesi ve hayat boyu öğrenme sürecinde kendini geliştirmesi için rehberlik öğretmenleri ve alan öğretmenleri iş birliği ile öğretmenlere ve ailesine yönelik hizmet sunmak.

• Ailelere, rehberlik öğretmenleri ve alan öğretmenleri iş birliği ile kariyer gelişimi, meslek tanıtımları, mesleki yönlendirme süreci ve iş arama becerileri konularında seminerler düzenlenmek.

• Öğrencilerin mezun olduktan sonra çalışabilecekleri meslekler hakkında sektörün önde gelen kuruluşları ve işverenleri tespit etmek.

• İşverenlere yönelik sunulan işveren danışmanlığı hizmetleri kapsamında, engelli istihdamı konusunda farkındalığı artırmak amacıyla bilgilendirici ve tanıtıcı çalışmalar yapmak.

• Okullarda eğitim gören öğrencileri ve zorunlu eğitimini tamamlayan öğrencileri uygun iş yerlerine işbaşı eğitim programına yönlendirmek.

• Okullarda zorunlu eğitimini tamamlayan öğrencileri ihtiyaçları doğrultusunda mesleki eğitim kurslarına ya da girişimcilik eğitim programlarına yönlendirmek.

ÖZEL EĞİTİM MESLEK OKULU ÖĞRENCİ/MEZUN BİLGİ FORMU

KİŞİSEL BİLGİLER	
T.C. Kimlik No.:	
Adı – Soyadı:	
Cinsiyeti:	

Baba Adı:
Sağ ( ) Ölü ( ) Öz ( ) Üvey ( ) Ayrı ( ) Birlikte ( )
Anne Adı:
Sağ ( ) Ölü ( ) Öz ( ) Üvey ( ) Ayrı ( ) Birlikte ( )
Doğum Tarihi ve Yeri:
Medeni Durumu:
Askerlik Durumu:
Adres:
Telefon:

YETERSİZLİK DURUMU							
Yetersizlik Türü							
İşitme	Görme	Zihinsel	Ygb (Otizm)	Ortopedi	Dil Konuşma	Diğer	Yetersizlik Oranı

Sağlık Raporunun Geçerlilik Süresi	☐ Süreli ☐ Sürekli
Süreğen (devamlı) hastalığı var mı (Varsa belirtiniz)?	
Süreğen (devamlı) hastalığı tek başına çalışmasına engel mi (Engel ise engel nedenini açıklayınız)?	
Kullandığı ilaç, cihaz, protez vb. var mı (Varsa belirtiniz.)?	

ÖĞRENİM BİLGİLERİ
Mezun Olduğu/Öğrenim Gördüğü Okul:
Alanı:

AKADEMİK BECERİLER		*	*	*
Okuma Yazma Durumu	Okuma			
	Yazma			
Matematiksel İşlem Yapabilme Becerisi	Sayıları tanır.			
	Ritmik sayar.			
	Basit düzeyde dört işlem yapar.			
	Saati tanır.			
	Parayı tanır.			
Kullanabildiği Elektronik Eşyalar				
☐ Bilgisayar	☐ Telefon	☐ Hesap Makinesi		

SOSYAL BECERİLER			
	*	*	*
Sosyal ortamlarda davranış biçimi nasıldır? (İnsanlarla iletişim kurma, yardımlaşma, vb.)			
Konuşma becerisi nasıldır?			
Grup aktivitelerine katılma isteği nasıldır? (Spor etkinlikleri, kutlamalar, doğum günü, v.b.)			
Sorumluluk alır ve yerine getirir mi?			
Toplu taşıma araçlarını kullanabilir mi?			
Özel bir becerisi var mı? (temizlik, bahçe, mutfak, ofis işleri, vb.)			
Mesleki belge/sertifikası var mı? (varsa belirtiniz.)			
Sınıf ve rehber öğretmenin birey için önerebileceği iş alanları			
Ailenin çocuğu için tercih ettiği iş ve iş alanları			
Ailenin işverenden beklentileri (çalışma saatleri, çalışma koşulları, v.b)			
Verilen bir işi yapma	☐ Fiziksel Yardım	☐ Model Olma	☐ Bağımsız
	☐ Sözel İpucu		

İŞ / STAJ TECRÜBESİ			
Çalıştığı Kurum/ İş Yerinin Adı	Görevi	Çalışma Süresi	Referans

GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

Okul Rehber Öğretmeninin Görüş ve Önerileri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Alan/Dal Öğretmeninin Görüş ve Önerileri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrenci Velisinin Görüş ve Önerileri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

NOTLAR

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

NOTLAR

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ÖZEL EĞİTİM OKULLARINDA İŞ VE MESLEK DANIŞMANLIĞI

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Emniyet Mahallesi, Mevlana Bulvarı
(Konya Yolu) No.: 42
Yenimahalle/ANKARA
tel.: (312) 216 30 00
belgeç: (312) 435 29 27
www.iskur.gov.tr

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Millî Eğitim Bakanlığı Beşevler
Kampüsü, A Blok
Yenimahalle/ANKARA
tel.: (312) 413 30 38-49
belgeç: (312) 213 13 56
orgm.meb.gov.tr